

ISSN 2181-8584

IRRIGATSIYA va MELIORATSIYA

maxsus son. 2018

Активация Windows
Этот компьютер не активирован. Чтобы активировать Windows, перейдите в раздел "Параметры".

М.Р. Бакиев, Ш.А. Джаббарова, У.Х. Машарипов
Расчет положения депрессионной поверхности в ядре каменно-земляной плотины в условиях неустановившейся фильтрации при максимальных скоростях сработки Туполангского водохранилища..... 85

М.Р. Бакиев, Ү. Қаҳҳоров
Поймадаги кундаланг дамбалар билан сиқилган кесимдаги оқим параметрларини аниқлаш..... 89

КИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ

А. Тухтақулов, А. Расулжанов
Ҳайдов чуқурлигининг бир текис бўлишини таъминлаш..... 93

Д. Джурев, М. Халилова, А. Уришев
PJD-10 универсал осма пурақиги талаб қиладиган қувватини назарий аниқлаш..... 97

Ш. Имомов, З. Мамадалиева, Т. Қасимов
Прогнозирование параметрической надежности биогазовых установок в нормальном и особом эксплуатационном режимах..... 102

О. Салимов, Ш. Имомов, З. Мамадалиева
Методика оценки надежности установок работающих в условиях разрежения..... 106

Ш. Имомов, Қасимов, З. Мамадалиева
Қайта тикланадиган энергия қурилмаси дастлабки ишлов бериш жохозининг оптимал параметрларини асослаш..... 110

Т.С. Худойбердиев, Б.Н. Турсунов, А.Н. Худоберов, Б.А. Разақов
Уруннинг уруғ ўтказгичлардаги ҳаракатини ўрганиш бўйича тадқиқотлар..... 115

СУВ ХЎЖАЛИГИ ИҚТИСОДИ ВА ЕР РЕСУРСЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШ

Қ. Раҳмонов
Хорижий мамлакатларда ер кадастри ахборотларини яратиш тажрибаси..... 121

Қ. Раҳмонов
Ер кадастри ахборотини ишлаб чиқишнинг методологик асослари..... 127

ИРРИГАЦИЯ ВА МЕЛИОРАЦИЯ СОҲАСИ УЧУН КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ

З. Эркаев
Қишлоқ ва сув хўжалиги соҳаси талабаларига чет тил ўргатишда интерференцияни бартараф этиш..... 132

XX АСР I ЯРМИДА ҚЎҚОН ШАҲРИ ЕР ОСТИ СУВЛАРИ ҲОЛАТИ ТАРИХИДАН

Ҳ. Ҳамидов - т.ф.б., профессор
Геоинстит ирригация ва кишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти

Аннотация

Мақлада Ўзбекистоннинг қадимий ҳудудларидан бўлиши Қўқон шаҳрининг XX аср I ярмидаги ер ости сувларининг келиб чиқиш юзлари, ҳолати, айвонлилари ҳақидаги маълумотлар баён этилган. Шунингдек, шаҳарнинг қайси гидрогеологик зонада жойлашгани ва унинг ер ости сувларининг йиллик таъриқи ҳолатлари ёритилган. Айни ҳақда, ер ости сувларининг ҳаракатланishi ва ўзгаришлари аниқ рақамлар ва ўлчамлар асосида ёритилган. Ер ости маданий қатламларининг турли қойлардаги қатқик, қонқоқ ва пойла қўрғинқилари аниқ таърифланган. Мақола маълумотларидан ушбу соҳани ўрганиётган муандис ва йил мутахассислар самарали фойдаланиши мумкин.

Табии оқимлар: ер ости сувлари ҳаракати, уларнинг аҳамиятти томонлари, гидрогеологик зоналарининг таърифи, қисмларга бўлиб ўраниши, ер ости сувларининг мақсумлари араб ўзгариши, ер ости сувини ҳолатларининг оғинлаб ўраниши.

ИЗ ИСТОРИИ СОСТОЯНИЯ ПОДЗЕМНЫХ ВОД ГОРОДА КОКАНДА В I ПОЛОВИНЕ XX ВЕКА

Х. Ҳамидов

Аннотация

В статье приводятся сведения происхождения, состояния и направления подземных вод в древнем городе Коканде Узбекистана в первой половине XX века, описывается местоположение города в зависимости от гидрогеологической зоны и ежегодных колебаний под земной вод. В то же время характер движения и изменения подземных вод отражены в цифрах и измерениях. Подземные культурные слои залегают в виде твердых, мелких и глынистых отложений. Магнетитовые слои залегают в зависимости от местности, а также используются инженеры и геологи для изучения, которые обучаются в этом направлении.

Ключевые слова: движение подземных вод, их важные особенности, описание гидрогеологических зон, изучение разбавкой по частям, сезонные изменения подземных вод, подательноевентурация состояния подземных вод.

HISTORY OF THE STATE OF UNDERGROUND WATERS OF THE CITY OF KOKAND IN THE FIRST HALF OF THE TWENTIETH CENTURY

X. Xamidov

Abstract

The article describes the origin, condition and directions of groundwater in the ancient city of Kokand of Uzbekistan in the first half of the 20th century. It also describes the location of the city in the hydrogeological zone and its annual fluctuations.

At the same time, movement and changes in groundwater are clearly reflected in figures and measurements. In addition, underground cultural layers are described as hard, soft and clay in different places. The material can be used by engineers and young specialists who are trained in this direction.

Key words: groundwater movement, its important features, description of hydrogeological zones, study by parts, seasonal changes, thorough exploration of groundwater.

Қириш. Ўзбекистоннинг табиий шароитида ер ости сувлари бошқа фойдали қанглимлар орасида алоҳида муҳим аҳамиятга эга бўлиб, стратегик ҳам аҳд сифатида ҳам қадрланади. Кейинги бир неча ўн йилликлар давомида республикада ер ости сувларининг ҳолати ортқ истиқболли қўйилганлари ўрганилган. Мамлакатимиз ҳудудидagi ер ости сувларининг аҳали жилдан эркинлиги ва фойдаланилиги, биринчидан, экологик тоза табиий сувни тайёрлаш, иккинчидан, ҳолатини илтимис сув билан таъминлаш, учинчидан, табиий сув таъминоти, турли-хилдан, эртларини суриши ва бошқа алоҳир қарарлар билан фойдаланили [1].

Тарихий манбаълар ўрганилганда, Қўқон шаҳрини қуриш зарурлиги пайдо бўлган даврда тақрибани усталар-шакар қурувчи ва уларнинг рақамларини тулаш бўйича мутахассислар ўзларининг қосимига энг қўлай бўлган тоза сувни ва икки сой оралтиридаги қойини тақнаб олиш кераклиги маълуматини берганлар. Бу ҳоқда ерл боллар ва полқилар бор эди: қичинг ўзи аса қўла қосимлар бўлган. Дўшани босиб олиш алафидан шакар табиий тўқик – қосим сой билан ҳоқис қилинган, алар душани сойдаги сувни тўқиб қўйган ҳолда, қўшулар қосим муқим бўларди. Чўқин, 1,5–2 м чуқурликларда жойлашган сув, алоҳир табиий табиий сув билан қосимлар олилар.

11	Ўзбекистон Республикасининг Қонуни, Ўзбекистон Республикасининг айрим қонуни қурақларига ер тўғрисидаги қонуни қурақларига такомиллаштиришга бағишланган қарарига ва қўшимчалар қилишга бағишланган қарарига Ўзбекистон Республикаси Президентининг № 319Қ - 487 сонли қарори. – Тошкент: 2018-й 24-май	Ўзбекистон Республикасининг айрим қонуни қурақларига ер тўғрисидаги қонуни қурақларига такомиллаштиришга бағишланган қарарига ва қўшимчалар қилишга бағишланган қарарига Ўзбекистон Республикаси Президентининг № 319Қ - 487 сонли қарори. – Тошкент: 2018-й 24-май
12	«Давлат ер кадастри (Ўзбекистон Республикаси Республикасининг Қонуни, 1999 йил 29 август Қонуни) қурақларига ер тўғрисидаги қонуни қурақларига – Тошкент: «Агротек», 1999, – 448 б.	Ўзбекистон Республикасининг Қонуни "On State Land Cadastre", August 29, 1999, Agriculture Legislation, Tashkent, "Agrotex" - 1999, 448 p. (in Uzbek)
13	Ўзбекистон Республикасининг Ер қонунига шарҳлар. Тошкент: ТДОН - 2007.	Er qonuniga sharhlar. [Comments to the Land Code of the Republic of Uzbekistan] Tashkent: TDON, 2007. (in Uzbek)
14	Чертвицкий А.С., Базаров А.К. Земельный кадастр. ТИМ, – Тошкент, – 2012 – 302 с.	Chertvitskiy A.S., Bazarov A.K. Zemel'nyy kadastro. TIM, Tashkent, 2012, 302 p. (in Russian)
15	Чертвицкий А.С., Свайнов А., Земельно-информационные системы. Учебное пособие. ТИММ – Тошкент, 2012 – 62 с.	Chertvitskiy A.S., Svaivanov A., Zemel'no informatsionnyye sistemy [Land information systems]. Tutorial. TIM, Tashkent, 2012, 62 p. (in Russian)
16	Муринов У. Аграр саноат тармоқини такомиллаштириш учун Ўзбекистон иқтисодий ахборотини (1/2012). "Office print". – Тошкент, 2013. – Б. 42-43	Murinov U. Agrar sanoat tarmoni tarqatishini oshirish [Committee on the abilities of the agricultural sector]. Journal "Economic Bulletin of Uzbekistan" (1/2012). "Office print". Tashkent, 2013. pp. 42-43 (in Uzbek)
17	Рахмонов Ш.К. Ер ресурсларини иқтисодий тармоқларга тақсимлаш. Агро Инж №3 с.к. – Тошкент: 2014. – Б. 45-48	Rakhmonov Sh.K. Er resurslarini iqtisodiy tarmonlarga taqsimlash. [The distribution of land resources in industries]. Magazine Agro In No3, Tashkent, 2014, pp. 45-48. (in Uzbek)
18	Рахмонов Ш.К. Shape Factor Coefficient Implementation on Calculation of Agricultural Loss in Uzbekistan. American Journal of Civil and Environmental Engineering (AASCI). 2016, 1(2): pp 19-23	Rakhmonov Sh.K. Shape Factor Coefficient Implementation on Calculation of Agricultural Loss in Uzbekistan. American Journal of Civil and Environmental Engineering. AASCI. 2016, 1(2): pp 19-23
19	Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия ва давлат кадастри шайхона қўғирчоқини 2000-2017 йиллардаги миллий ер қурақларига бағишланган маълумот ер қурақларига. – Тошкент 2007-2017.	Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия ва давлат кадастри шайхона қўғирчоқини 2000-2007 йиллардаги миллий ер қурақларига бағишланган маълумот ер қурақларига. Cartography and state cadastre of Land resources for the period 2000-2017. Tashkent, 2007-2017 (in Uzbek)
20	www.gis.uz/ Egeokadastriy – Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри Давлат қўғирчоқини	www.gis.uz/ Egeokadastriy – Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри Давлат қўғирчоқини - State Committee of the Republic of Uzbekistan on Land Resources, Geodesy, Cartography and State Cadastre. (in Uzbek)

УЎТ: 226.211.1.002.6:167

ЕР КАДАСТРИ АХБОРОТИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ

Қ.Р. Рахмонов - и.ф.н., доцент

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалиқини механизациялаш муҳандислари институти

Аннотация

Иқтисодийнинг қишлоқ хўжалиқ сектори учун ер кадастри ахборотини ишлаб чиқиш бора тармоқларга нисбатан (аҳоли вос хўжалиқ ва методологик асосларга таънади). Қишлоқ хўжалиқ ишлаб чиқариш мақсадларида ер кадастри ахборотини тайёрлаш қўшимча муракабланиш билан боғлиқ. Қишлоқ хўжалиқини ердан фойдаланиш қўшимча хизмат фойдаланишда қишлоқ хўжалиқини ердан фойдаланиш қўшимча билан таърифлаш бўлади. Бу эса даврий равишда ишлаб чиқариш ва ҳудуд қатнаш мақсадлар учун амал қилдириш турли ва қатнаш қилиш ер кадастри ахборотларини тайёрлаш зарурлигини талаб қилади. Ер кадастри ахборотини тайёрлаш жараёнининг муракабланиш муҳим сабаб ахборотини замонавий даражада ишлаб чиқиш учун уни доимо янгилаш бора зарурлиқлар.

Ташқи сўзлар: ер кадастри ахбороти, электрон карта, берилмак маълум, ердан фойдаланиш субъект, ер участкаси, ер қурақ, дешифровка, ер эгаллиги, ер мақсади, маълумотлар аниқлик, маълумотлар ҳақиқатлиги, муҳимдор, ер баланси.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗРАБОТКИ ЗЕМЕЛЬНО-КАДАСТРОВОЙ ИНФОРМАЦИИ

Қ.Р. Рахмонов

Аннотация

Разработка методов и особенности земельно-кадастровой информации в сельскохозяйственном секторе имеет свои специфические особенности отличающиеся от других отраслей экономики. Подготовка земельно- кадастровой информации сельского хозяйственного отрасли имеет определенные сложности. Масштаб и объем земельно-кадастровой информации, связанной с сельскохозяйственным производством коренным образом отличается от других видов категории землепользования. Это диктует необходимость периодического обновления в также, подготовки и обработки большого объема земельно- кадастровой информации. Одним из главных факторов сложности процесса подготовки земельно- кадастровой информации является поддержание и обновление информации на современном уровне.

Ключевые слова: земельно-кадастровая информация, электронная карта, первичная информация, субъект землепользования, земельный участок, земельный контур, дешифровка, землеустройство, земельная аренда, точность информации, достоверность информации, владелец недвижимости, земельный баланс.

METHODOLOGICAL BASIS FOR THE DEVELOPMENT OF LAND-CADASTRAL INFORMATION

Q.R. Rakhmonov

Abstract

The development of methods and features of land cadastral information in the agricultural sector has its own specific features that differ from other sectors of the economy. The preparation of land cadastral information in the agricultural sector has certain difficulties. The scale and volume of land cadastral information related to agricultural production is fundamentally different from other types of land use categories. This dictates the need for periodic updates as well as the preparation and processing of a large amount of land cadastral information. One of the main factors of the complexity of the process of preparing land cadastral information is maintaining and updating information at modern level.

Key words: land cadastral information, electronic map, primary information, land use entity, land plot, land contour, decryption, land tenure, land lease, accuracy of information, reliability of information, property owner, land balance.

Кирми: Мустақиллик эриктилгандан сўнг мамлакат иқтисодийнинг ҳатто соҳаларида қўшимча, иқтисодий ва иқтисодий иқтисодлар боқимча боқимча ўқимчиликда. Жумладан, иқтисодийнинг акралаш бўлиши билан ер иқтисоди жараёнда ер муносабатларининг тўқдан иқтисоди қилиниши қатнашда бўлиши қўшимча қатнаш билан ўқариб бораётган ер эгаллиги ва ердан

фойдаланишларга оид ер кадастри маълумотлари муҳим вақт мунт қаб этилади.

Қишлоқ хўжалиқини эриктилгандан сўнг мамлакат иқтисодида қишлоқ хўжалиқини ердан фойдаланиш қўшимча билан таърифлаш бўлади. Бу эса даврий равишда ишлаб чиқариш ва ҳудуд қатнаш мақсадлар учун амал қилдириш турли ва қатнаш қилиш ер кадастри ахборотларини тайёрлаш зарурлигини талаб қилади. Ер кадастри ахборотини тайёрлаш жараёнининг муракабланиш муҳим сабаб ахборотини замонавий даражада ишлаб чиқиш учун уни доимо янгилаш бора зарурлиқлар.

Ташқи сўзлар: ер кадастри ахбороти, электрон карта, берилмак маълум, ердан фойдаланиш субъект, ер участкаси, ер қурақ, дешифровка, ер эгаллиги, ер мақсади, маълумотлар аниқлик, маълумотлар ҳақиқатлиги, муҳимдор, ер баланси.

